

СТРАТЕГІЧНИЙ АНАЛІЗ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

В сучасному динамічному світі вітчизняним підприємствам особливо складно адаптуватись до нових умов. В умовах невизначеності політичних, економічних та соціальних факторів система управління підприємством також зазнає глибоких змін, що вимагає застосування принципово нових концептуальних положень, удосконаленого механізму управління та відповідного інструментарію.

Стратегічний аналіз є початковим етапом розробки стратегії діяльності підприємства, яка ґрунтується на дослідженні та оцінці внутрішнього та зовнішнього середовища, в якому знаходиться підприємство і дає можливість виявити стратегічні можливості підприємства та обрати найкращу стратегію дій. Він має специфічні напрями, об'єкти та методи дослідження, орієнтований на перспективний розвиток підприємства та тісно пов'язаний з іншими функціями стратегічного управління (плануванням, обліком, контролем, організацією). Стратегічний аналіз дозволяє отримати керуючій системі господарюючого суб'єкта комплексний аналітичний опис стану і перспектив довгострокового розвитку підприємства з необхідною деталізацією, що може служити надійною інформаційною основою для розробки фінансової, економічної, збутової, виробничої, інвестиційної, соціальної стратегій, які є складовими генеральної стратегії розвитку бізнесу.

Актуальними питаннями, в зв'язку з сучасними умовами, є наступні: недостатність досвіду у керівників підприємств при формуванні цілей та завдань довгострокової стратегії підприємства; складність при врахуванні факторів впливу зовнішнього середовища (частково пояснюється недосконалістю методів та інструментів стратегічного менеджменту); дефіцит фахівців в галузі стратегічного планування та менеджменту, різноспрямованість підходів до стратегічного менеджменту; складність роботи з великими масивами інформації, які впливають на прийняття управлінських рішень; вибір альтернатив при формуванні стратегії.

Дослідження економічної літератури з питань планування, управління, аналізу дозволило зробити висновок про відсутність єдиної позиції щодо місця стратегічного аналізу в системі стратегічного менеджменту. Деякі автори вважають стратегічний аналіз етапом управління; функцією управління; методом стратегічного планування та контролінгу; процесом аналізу внутрішніх ресурсів; інструментом стратегічного управління. На наш погляд, всі наведені позиції є слушними, однак стратегічний аналіз необхідно розглядати комплексно, поєднуючи вже існуючі підходи до аналізу, що надасть можливість в подальшому уточнити його зміст.

В залежності від проаналізованих позицій можна виділити такі наукові підходи до визначення стратегічного аналізу:

1. Плановий – стратегічний аналіз досліджується в межах реалізації плану підприємства;
2. Процесний – стратегічний аналіз досліджується як процес, етап;
3. Цільовий – акцент зроблений на кінцевій меті стратегічного аналізу;
4. Контрольний – визначає стратегічний аналіз складовою частиною контролю або аудиту;
5. Обліковий – трактує стратегічний аналіз як складову стратегічного обліку;
6. Методологічний – стратегічний аналіз визначається, як напрям, вид, складова економічного аналізу;
7. Системний – стратегічний аналіз досліджується, як елемент стратегічного управління.

Пріоритетна роль стратегічного аналізу з-поміж інших видів економічного аналізу та функцій управління підприємством безперечна. Вона визначається його значенням і викликана перевагами, до яких відносять: зменшення до мінімуму «невизначеності майбутнього», складовими якого є зовнішні та внутрішні фактори, формування відповідних інформаційних баз, що дає можливість отримати необхідну базу для прийняття стратегічних і тактичних рішень, забезпечити довго- та короткострокову ефективність і прибутковість організації. Основні переваги стратегічного аналізу щодо інших видів економічного аналізу, розкриваються в завданнях, які, на наш погляд, є наступними: визначення стратегічної позиції підприємства у зовнішньому середовищі (зокрема, у національних та міжнародних рейтингах); виявлення резервів та можливостей підприємства на підставі оцінки його особливостей та напрямів розвитку; зменшення ризиків при негативному впливі факторів зовнішнього середовища.

Для впровадження системи стратегічного управління та здійснення стратегічного аналізу необхідні значні затрати часу та ресурсів, оптимальне використання яких потребує створення спеціального підрозділу зі здійснення стратегічного аналізу.

Стратегічний аналіз слід розглядати як окремий, самостійний вид аналізу й науки, яка потребує дедалі глибокого дослідження. Тому нами запропоновано наступне визначення, стратегічний аналіз – це функція стратегічного управління, яка спрямована на комплексне всебічне дослідження внутрішнього та зовнішнього середовища суб'єкта господарювання, для визначення поточного стану справ на підприємстві та виявлення тенденцій, особливостей, можливих напрямів його розвитку.

КРИВОРУЧКО Вадим Геннадійович – студент, Житомирський державний технологічний університет

Наукові інтереси – стратегічний аналіз, фінансове планування, управління діяльністю підприємства

E-mail: krvrchk@gmail.com

Телефон: (093)890-05-13